

Иффатли бўлишнинг фазли ва зарур бўлмаганда сўрашнинг ёмонлиги

20:00 / 30.07.2019 2353

إِذَا قَالَ النَّاسُ يَسْأَلُونَ لَا يَسْئَلُهُمْ تَعْرِفُهُمْ التَّعَفُّفِ مِنَ اغْتِيَاءِ الْجَاهِلِ يَحْسَبُهُمْ

Аллоҳ таоло:

«...иффатлари туфайли билмаган киши уларни бой деб ўйлайдиган фақирларгадир. Уларни сиймоларидан танийсан, одамлардан хиралик қилиб сўрамаслар», деган («Бақара» сураси, 273-оят).

Шарҳ: Ушбу ояти карима аҳли суффа – Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг масжидлари яқинидаги суффада яшовчи тўрт юз нафар

тақводор, камбағал мусулмонлар ҳақида нозил бўлган. Улар ўзларини Қуръон ва илм ўрганишга бағишлаган кишилар бўлиб, касб қилиб маош топишга имконлари бўлмаган. Ҳеч нарсалари бўлмаса ҳам улар ўзларини ифбатли тутганлар, бировнинг молига назар ҳам солмаганлар. Уларнинг асл ҳолини билмаган одам ўзларини тутишларидан уларни бой, деб ҳисоблайдиган даражада бўлганлар. Уларнинг сиймоларидан тақводорликлари сезилиб турган. Ўзлари ўта муҳтож бўлишларига қарамай, одамлардан бирор нарсани сўраб олмаганлар.

Ким аҳли суффа даражасига, улар етган улуғ мақомга етмоқчи бўлса, уларнинг ушбу оятдаги сифатлари ила сифатланмоқчи бўлса, одамлардан бирор нарса сўрамасин, ўзини ифбатли тутсин, билмаганлар уларни бойлар деб ҳисобласин.

1161- رَجُلٌ لَوْ سَرَّ أَوْلِيَاءُ اسْمُ رَاصٍ نَّالًا مِّنْ أَسَانٍ نَّأُؤُ: نَعُ جَلَلًا يَضْرِبُ دِيْعَسَ يَبَّأَنَ - رَجُلٌ
رَّيْخٌ مِّنْ دِيْعٍ نُّوْكَيْ أَمَّ: لَأَقَفُ، هَدْنَعُ أَمَّ دِفَنَ يَّتَّحُ مَّطَاعُفُ هَوْلَ أَسٍ مَّثُ، مَّطَاعُفُ
نَمَّوْ هَلَلًا هِنَّغِي نَّغَتْسَي نَمَّوْ، هَلَلًا هَغِي فَفَغَتْسَي نَمَّوْ، مَّكَنَّعُ هَخَّ دَأَنَّ لَف
هُسَمَّخَلًا هَأَوْرَ رِبَّصَلًا مَّعَسْوَ أَوَّ أَرْيَخَ عَطَاعُ دَحَّأ يَطْعُ أَمَّوْ، هَلَلًا هَرَّبَصِي رَّبَّصَتَي
يَفَوْ. هَاتَأَمَّ بُّ هَلَلًا هَغَنَّقَوَّ أَفَأَفَكَ قَزْرَوَّ مَلَّسَأُ نَمَّ حَلَّفَأُ دَقُّ: يِذْمَرَّتَلًاو نِّيْخِي شَلَلَوَّ
ضَرَّعَلًا هَرَّتَكَ نَعَنَ عَنَ عِلَّ سَيَلَّ: هَيَّ أَوْرَ يَفَوْ. أَتَوْقِدَّ مَّخْمَلًا قَزْرَلَّ عَجَّ مَّهَلَلًا: هَيَّ أَوْرَ
سَفَنَلًا عَنَ عَنَ عِلَّ نَكَلَلَوَّ

1161. Абу Саъийд розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Ансорийлардан бир қанча одамлар Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан (мол) сўрадилар. Бас, у зот уларга бердилар. Сўнгра яна сўрадилар. Яна бердилар. Ҳаттоки ҳузурларидаги нарса тугади. Шунда у зот:

«Ҳузуримда не яхшилиқ бўлса, сизларга бермай, олиб қолмасман. Ким ифбатталаб бўлса, Аллоҳ уни ифбатли қилур. Ким беҳожатлик талаб қилса, Аллоҳ уни беҳожат қилур. Ким сабр талаб қилса, Аллоҳ уни сабрли қилур. Ҳеч кимга сабрдан кўра яхшироқ ва кенгроқ ато берилмаган», дедилар».

Бешовлари ривоят қилганлар.

Икки шайх ва Термизийнинг ривоятида:

«Ким мусулмон бўлиб, етарлича ризқлантирилса ва Аллоҳ уни Ўзи берган нарсага қаноатлантирса, батаҳқиқ, нажот топган бўлур», дейилган.

Бошқа бир ривоятда эса:

«Аллоҳим! Оли Муҳаммаднинг ризқини қути лаа ямут қилгин», дейилган.

Яна бир ривоятда эса:

«Бойлик молнинг кўплигида эмас, лекин бойлик нафснинг беҳожатлигидадир», дейилган.

Шарҳ: «Қути лаа ямут» – очдан ўлмасликка етарли бўлган емиш, таом.

Ушбу ривоятларнинг барчасида мусулмон кишининг ўзига берилган ризқ қанча бўлса, ўшанга чидаб, қаноат ҳосил қилиб юриши яхши эканлиги ҳақида сўз кетмоқда. Мусулмон инсон турмуши яхши бўлиши учун имкониятидаги барча ҳалол воситаларни ишга солиб, ҳаракат қилаверади. Аммо ризқ бериш Аллоҳдан эканлигини ҳеч қачон унутмайди. Шунинг учун ўзига берилган ризқ-насибани Аллоҳнинг иродаси билан келмоқда, деб билади. Оз бўлса, норози бўлмайди, кўп бўлса, ҳовлиқиб кетмайди. Чунки Аллоҳнинг иродасига қарши чиқиш мусулмон одам учун тўғри эмас.

Мазкур ривоятларда мусулмон киши ўзига берилган ва берилмаган ризққа нисбатан ўзини қандай тутиши кераклиги ҳақида бир неча кўрсатмалар берилмоқда:

1. Ифбатли бўлиш.

Бировнинг молидан умидвор бўлишни ўзи учун ор деб билиш. Ким ўзини ифбатли тутишга уринса, Аллоҳ таоло уни ифбатли қилиб қўйиши турган гап.

2. Бировнинг сариқ чақасига ҳам эҳтиёжи йўқлигини изҳор қилиш.

Бундай одамни Аллоҳ таоло кўзини тўқ қилиб қўяди ва ундан ҳеч бир очкўзлик содир бўлмайди.

3. Кам бўлса ҳам, ўзига берилган ризққа сабр қилиш.

Сабр Аллоҳ таоло томонидан бандага инъом этилган энг катта неъмат ҳисобланади. Сабрли киши ризқнинг озига ҳам, йўқчиликка ҳам чидаб, ўзини хор қилмай, бошини тик тутиб, кун кўради. Сабр неъматидан бебаҳра банда эса дунёнинг ярмига эга бўлса ҳам, қаноат қилмай, ўзини хор қилади, очкўзлигини билдириб қўяди.

ҳам тескарисига ўзгаради. Аслида тиланчилик Ислом жамиятига ёт бўлиб, унда ҳар қандай ҳалол меҳнат рағбатлантирилади.

Чиндан ҳам, ҳақиқий мусулмон киши бировдан сўраб, турмуш кечиргандан кўра ўтин териб, сотиб, кун кўришни афзал билади. Ҳар қандай шароитда ҳам ҳалол меҳнати билан ҳаёт кечиришга уринади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан